

Öllinger gegn Austurríki

Dómur frá 29. júní 2006

Mál nr. 76900/01

11. gr. Funda- og félagafrelsi

Mótmælafundur. Fundafriður.

1. Málsatvik

Kærandi, Karl Öllinger, er austurrískur ríkisborgari (f. 1951) og búsettur í Vínarborg. Hann er þingmaður flokks græningja. Hinn 30. október 1998 tilkynnti kærandi lögreglufirvöldum í Salzburg að hann hygðist halda fund í einum kirkjugarða borgarinnar á allraheilagramessu 1. nóvember 1998, nánar tiltekið við minnismerki tileinkað gyðingum úr borginni sem myrtir voru af SS-sveitunum í heimsstyrjöldinni síðari. Hann benti á að fundurinn yrði á sama tíma og í sama kirkjugarði og árleg samkoma fyrrum austurrískra meðlima SS-sveitanna yrði, en ítrekaði að mótmælin yrðu friðsamleg og ekki ögrandi. Lögreglufirvöld bönnuðu fund kæranda með vísan til þess að nauðsynlegt væri að koma í veg fyrir truflun á almannafriði.

Hinn 13. desember 2000 hafnaði stjórnlagadómstóll landsins kvörtun kæranda. Hins vegar var það álit dómstólsins að yfirvöld hefðu nálgast málið á grundvelli þröngra sjónarmiða. Taldi stjórnlagadómstóllinn að ekki hefði verið unnt að réttlæta bannið við fyrirhuguðum fundi með þeim rökum að vernda þyrfti hina minningarathöfnina sem fram átti að fara í garðinum. Bannið var eigi að síður nauðsynlegt á grundvelli þeirrar jákvæðu skyldu sem lögð væri á aðildarríki samkvæmt 9. gr. sáttmálans um trúfrelsi og vernd til handa þeim sem iðka trúarbrögð sín gagnvart truflun af hálfu annarra. Var þá vísað til þess að allraheilagramessa væri samkvæmt venju nýtt til þess að minnast hinna látnu og minningarathafnir um hermenn hefðu áður verið truflaðar af mönnum sem sótt hefðu sambærilega fundi á vegum kæranda.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi byggði á því að bann við fyrirhuguðum fundi bryti í bága við rétt hans til funda- og félagafrelsis samkvæmt 11. gr. sáttmálans, rétt til hugsana-, samvisku- og trúfrelsis samkvæmt 9. gr., rétt til tjáningarfrelsis samkvæmt 10. gr. sem og ákvæði 14. gr. hans um bann við mismunun.

Niðurstaða

Dómstóllinn benti á að málið varðaði grundvallarréttindi kæranda og í tengslum við þau þyrfti að gæta jafnvægis milli funda og tjáningarfrelsis hans annars vegar og hins vegar réttar annarra gesta kirkjugarðsins til að rækja trú sína.

Dómstóllinn taldi sýnt að samkoma kæranda hefði verið ætluð sem mótvægi við minningarathöfnina um hina látnu hermenn og til að vekja athygli á glæpum SS-sveitanna. Dómstóllinn taldi að fortakslaust bann við slíkri samkomu væri of víðtækt, sérstaklega þegar lítið væri til þess að kærandi væri þingmaður sem vildi með þessu tjá skoðun sem varðaði almannahagsmuni. Var því tekið undir það með Hæstarétti Austurríkis að ekki væri nægilegt að vísa til þess að umrædd minningarathöfn yrði fyrir truflunum.

Við mat á því hvort umrætt bann gæti verið réttlætanlegt með tilliti til réttar annarra gesta kirkjugarðsins til að rækja trú sína, rakti dómstóllinn ýmis atriði sem bentu til þess að umrætt bann samræmdest ekki því markmiði sem leitast væri við að ná. Var samkomunni þannig hvorki beint gegn trúarbrögðum annarra gesta kirkjugarðsins né rækslu þeirra. Þar að auki bjóst kærandi aðeins við fáum fundarmönnum sem myndu tjá skoðanir sínar án söngs eða áróðursborða. Þá lá ekki fyrir að komið hefði til ryskinga á fyrri fundum kæranda. Var því ekki fallist á að ekki hefði mátt heimila báðar samkomur og grípa til fyrirbyggjandi ráðstafana í því skyni að tryggja almannafrið. Að mati dómstólsins höfðu austurrísk yfirvöld því tekið of lítið tillit til hagsmuna kæranda og ekki gætt nægilega að jafnvægi milli ólíkra hagsmuna. Var það niðurstaða dómstólsins að brotið hefði verið gegn 11. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn taldi ekki þörf á því að kanna sérstaklega ætluð brot á 9., 10. og 14. gr. sáttmálans.

Kæranda voru dæmdar 5.878.88 evrur í málskostnað.

Einn dómari skilaði séráliti.